

Βιβλίο 2 Κεφάλαιο 1. §§16-32

Στο απόσπασμα αυτό από το Κεφάλαιο 1 του Β' βιβλίου των *Ἑλληνικῶν* ο Ξενοφών παρουσιάζει ένα σημαντικό ιστορικό γεγονός: τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς το 405 π.Χ., που έληξε με την ήττα και την καταστροφή του αθηναϊκού στόλου. Μετά τη μάχη αυτή ουσιαστικά τελειώνει ο Πελοποννησιακός πόλεμος. Ο ιστορικός καθορίζει με ακρίβεια τον χώρο και τον χρόνο του γεγονότος καθώς και τα αίτια που το προκάλεσαν, προκειμένου ο αναγνώστης να κατανοήσει σε βάθος τις συνθήκες κάτω από τις οποίες συντελέστηκε η καταστροφή του αθηναϊκού στόλου. Σ' αυτό βοηθούν: α. οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί, κυρίως οι εμπρόθετοι, β. το ανεπτυγμένο σύστημα των δευτερευουσών προτάσεων και των μετοχών και γ. το λεξιλόγιο.

Η αφήγηση μοιράζεται εξίσου ανάμεσα στους δύο πρωταγωνιστές, τους Αθηναίους και τους Λακεδαιμονίους. Κυρίαρχη ωστόσο προσωπικότητα είναι ο Λύσανδρος.

Οι αντίπαλοι στόλοι εισπλέουν στον Ελλήσποντο — Η κατάληψη της Λαμψάκου

Κείμενο

- 16 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν,
καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἐφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς
ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μέναν-
17 δρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰω-
νίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἐλλήσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν
καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκνίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
18 ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ' ἐξ
Ἀθύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ
Ἀβυθῆνοι καὶ οἱ ἄλλοι παρήσαν περὶ ἡγεῖτο δὲ Θώραξ ὁ Λακεδαιμό-
19 νιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν
οἱ στρατιῶται οὔσαν πλουσίαν καὶ οἶνον καὶ σίτον καὶ τῶν ἄλλων ἐπι-
τηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφήκε Λύσανδρος.

Λεξιλόγιο

ὀρμῶμαι ἐκ + γεν.: εξορμώ από..., έχω ως ορμητήριο.

τὴν βασιλέως (γῆν) κακῶς ἐποίουν: λεηλατούσαν τη χώρα του βασιλιά (της Περσίας).

ἐπιπλέω: πλέω εναντίον κάποιου.

παρεσκευάζομαι: ετοιμάζομαι.

πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι (στρατηγοῖς): εκτός από τους υπάρχοντες, εκτός από αυτούς που υπήρχαν.

προσαιροῦμαι τινα: εκλέγω επιπλέον (επίσης) κάποιον.

παρὰ τὴν Ἰωνίαν: παραπλέοντας τα παράλια της Ιωνίας.

ἐκπλέω: αποπλέω, αναχωρώ – ὁ ἔκπλους: απόπλους, αναχώρηση.

ἀφίσταμαί τινος: αποστατώ από κάποιον.

ἀνάγομαι: βγαίνω από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα.

πελάγιος: αυτός που βρίσκεται στο πέλαγος, στα ανοιχτά.

πολέμιος: εχθρικός.

παραπλέω: πλέω κατά μήκος των ακτών, της παραλίας.

πάρειμι (< παρὰ + εἰμί) **πεζῆ:** ακολουθώ διά ξηράς, από τη στεριά.

ἡγοῦμαί τινος: είμαι αρχηγός κάποιου.

προσβάλλω τινί: επιτίθεμαι σε κάποιον.

αἰρῶ κατὰ κράτος: κυριεύω με έφοδο.

διαρπάζω: λεηλατώ.

τὰ ἐπιτήδεια: τροφήμα, εφόδια.

τὰ ἐλεύθερα σώματα: οι ελεύθεροι, οι πολίτες.

ἀφίημί τινα: αφήνω κάποιον ελεύθερο.

Κείμενο – Μετάφραση

*Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὁρμώμενοι ἐκ τῆς Σάμου
κακῶς ἐποίουν τὴν βασιλέως (γῆν),
καὶ ἐπέπλεον ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν
Ἔφεσον,*

*καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν,
καὶ πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο
στρατηγούς Μένανδρον, Τυδέα,
Κηφισόδοτον.*

*Λύσανδρος δ' ἐκπλεῖ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ
τὴν Ἰωνίαν πρὸς τὸν Ἑλλησποντον*

πρὸς τε τὸν ἔκπλου τῶν πλοίων

καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκνίας αὐτῶν πόλεις.

*Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀνήγοντο δὲ ἐκ τῆς Χίου
πελάγιοι·*

ἢ γὰρ Ἀσία ἦν πολεμία αὐτοῖς.

*Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀθύδου παρέπλει εἰς
Λάμψακον οὗσαν σύμμαχον Ἀθηναίων·*

*καὶ οἱ Ἀβυθνηοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν
πεζῆ·*

ἠγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος.

Οι Αθηναῖοι έχοντας ως ορμητήριο τη Σάμο ληπιδουσαν τη χώρα του βασιλιά και έπηεαν εναντίον της Χίου και της Εφέσου

και ετοιμάζονταν για ναυμαχία και εκτός από αυτούς που υπήρχαν εξέλεξαν επίσης ως στρατηγούς τον Μένανδρο, τον Τυδέα και τον Κηφισόδοτο.

Και ο Λύσανδρος απέπλευσε από τη Ρόδο παραπλέοντας τα παράλια της Ιωνίας προς τον Ελλησποντο,

για να εμποδίσει την αναχώρηση των αθηναϊκών πλοίων

και για να υποτάξει τις πόλεις που είχαν αποστατήσει απ' αυτούς (= τους Σπαρτιάτες).

Παράλληλα οι Αθηναῖοι βγήκαν από το λιμάνι της Χίου στην ανοικτή θάλασσα·

γιατί η Ασία (= τα παράλια της Μ. Ασίας) ήταν εχθρική σ' αυτούς.

Και ο Λύσανδρος από την Άβυδο έπηε κατά μήκος των ακτών προς τη Λάμψακο, η οποία ήταν σύμμαχος των Αθηναίων·

και οι Αβυθνηοὶ και οι ἄλλοι σύμμαχοι ακολουθούσαν από τη στεριά·

και αρχηγός τους ήταν ο Θώραξ ο Λακεδαιμόνιος.

Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος,
καὶ οἱ στρατιῶται διήρπασαν οὔσαν πλουσίαν καὶ πλήρη οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων·
Λύσανδρος δὲ ἀφῆκε πάντα τὰ ἐλεύθερα σώματα.

Και αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυρίεψαν με ἔφοδο
και οι στρατιώτες τη ληπλάτησαν, καθώς ήταν πλούσια και γεμάτη κρασί, σιτάρι και ἄλλα εφόδια·
ο Λύσανδρος όμως ἀφήσε ἐλεύθερους ὅλους τους πολίτες.

Νοηματικοὶ ἄξονες του κειμένου

Ενέργειες και τακτική των Αθηναίων

- Πολεμικές επιχειρήσεις εναντίον εχθρικών πόλεων (*Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ... τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον*).
- Προετοιμασία για ναυμαχία (*καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν*).
- Εκλογή τριῶν επιπλέον στρατηγῶν (*καὶ στρατηγούς ... Κηφισόδοτον*).
- Πλεύση προς Ελλήσποντο (*Ἀνήγοντο δὲ ... πελάγιοι*).

Ενέργειες και τακτική του Λύσανδρου

- Ἀφιξη στον Ελλήσποντο (*Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου ... πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον*).
 - Ὑλοποίηση διπλοῦ στόχου
 - Αποκοπή του ανεφοδιασμοῦ της Αθήνας (*πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλονν*).
 - Επανάκτηση συμμάχων (*καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκνίας αὐτῶν πόλεις*).
 - Κατεύθυνση στη Λάμψακο – Εξασφάλιση βοήθειας Αβυδηνῶν (*Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀθύδου ... Θώραξ Λακεδαιμόνιος*).
 - Ἀλωση της Λαμψάκου (*Προσβαλόντες δὲ ... ἀφῆκε Λύσανδρος*).
- Στόχοι
- Εφοδιασμός στρατιωτῶν.
 - Μετατροπή της πόλης σε βάση του στρατοῦ του.

Περιληπτική απόδοση του κειμένου

Στο κείμενο περιγράφονται οι κινήσεις των αντίπαλων στόλων πριν από την τελική σύγκρουση στους Αιγός ποταμούς. Οι Αθηναίοι λεηλατούν τις εχθρικές πόλεις της Ιωνίας και προετοιμάζονται για ναυμαχία. Ο Λύσανδρος από την πλευρά του από τη Ρόδο φθάνει στον Ελλήσποντο, προκειμένου να κόψει τον ανεφοδιασμό της Αθήνας και να επανακτήσει τους συμμάχους που είχαν αποσκιρτήσει. Παράλληλα και οι Αθηναίοι εισπλέουν στον Ελλήσποντο. Εντωμεταξύ ο Λύσανδρος με τη βοήθεια των Αβυδηνών κυριεύει τη Λάμψακο εξασφαλίζοντας τρόφιμα για τον στρατό του και μια νέα βάση για τις επιχειρήσεις του.

Γραμματικά – Λεξιλογικά σχόλια

οἱ Ἄθηναῖοι: ονομ. πληθ., γέν. αρσ. του ουσ. 6' κλίσης ὁ Ἄθηναῖος, τοῦ Ἄθηναίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Θυμίζουμε ότι τα δευτερόκλιτα αρσενικά και θηλυκά ουσιαστικά σχηματίζουν την κλητική ενικού χωρίς κατάληξη, τρέποντας το χαρακτήρα -ο σε -ε-, π.χ. (ᾧ) Ἄθηναῖε.

ἐκ: μονοσύλλαδη κύρια πρόθεση που συντάσσεται πάντα με γενική. Όταν τίθεται πριν από λέξη που αρχίζει από φωνήεν, το κ τρέπεται σε ξ, π.χ. ἐξ αὐτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Προθέσεις λέγονται οι άκλιτες λέξεις που συνήθως μπαίνουν μπροστά από κλιτή λέξη (όνομα ή μετοχή ή αντωνυμία) και φανερώνουν διάφορες επιρρηματικές σχέσεις· σχηματίζουν δηλαδή εμπρόθετους προσδιορισμούς.

Οι προθέσεις διακρίνονται σε:

α. **Κύριες**, οι οποίες χρησιμοποιούνται σε σύνθεση με άλλες λέξεις (π.χ. **περιβάλλω, ἐπιμέλεια**) ή σχηματίζουν εμπρόθετους προσδιορισμούς, π.χ. **ἐκ τῆς Σάμου, πρὸς ναυμαχίαν**. Αυτές διακρίνονται σε:

- **μονόπτωτες**, οι οποίες συντάσσονται με μία μόνο πλάγια πτώση: **ἀπό, ἀντί, ἐκ, πρὸ** + γενική, **ἐν, σὺν** + δοτική, **εἰς/ἐς** + αιτιατική.
- **δίπτωτες**, οι οποίες συντάσσονται με δύο πλάγιες πτώσεις: **ἀνά** + αιτιατική ή δοτική, **διά, κατά, ὑπὲρ** + γενική ή αιτιατική.
- **τρίπτωτες**, οι οποίες συντάσσονται και με τις τρεις πλάγιες πτώσεις: **ἀμφί, περί, μετὰ, παρά, περὶ, πρὸς, ὑπὸ** + γενική ή δοτική ή αιτιατική.

β. **Καταχρηστικές**, οι οποίες χρησιμοποιούνται μόνο σε εμπρόθετους προσδιορισμούς και είναι οι: **ἀνευ, ἄχρι, ἔνεκα/ἐνεκεν, μέχρι, πλήν, χάριν, χωρίς** + γενική, **ὡς** + αιτιατική. Ως καταχρηστικές προθέσεις χρησιμοποιούνται και τα ομοτικά μόρια **νῆ** και **μὰ** + αιτιατική.

ὁρμώμενοι: μτχ. ενεστ., γέν. αρσ., πτώσ. ονομ. πληθ., μέσης φ. του ρ. **ὁρμάομαι**

-*ῶμαι* (= εξορμώ, ξεκινώ). Παράγεται από τη λέξη *ὄρμη*. Το *ὄρμάω -ῶ* δεν πρέπει να συγχέεται με το *ὄρμέω -ῶ* (< ὄρμος), που σημαίνει «θρίσκομαι σε ὄρμο, αράζω, προσορμίζομαι».

Αρχικοί χρόνοι: ὄρμῶμαι, ὠρμώμην, ὄρμήσομαι, ὄρμηθήσομαι (παθ. μέλλ.), ὠρμησάμην, ὠρμήθην (παθ. ἀόρ.), ὠρμημαι, ὠρμήμην.

Ομόρριζα στη ν.ε.: ορμή, ορμητικός, ορμητήριο, παρόρμηση, παρορμητικός, εξόρμηση, αφορμή.

βασιλέως: γεν. εν., γέν. αρσ. του ουσ. γ' κλίσης ὁ βασιλεύς, τοῦ βασιλέως. Ανήκει στα φωνηεντόληκτα καταληκτικά μονόθεμα σε -εὺς (γεν. -έως) και κλίνεται ως εξής:

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	ὁ	βασιλεύς	οἱ	βασιεῖς
Γεν.	τοῦ	βασιλέως	τῶν	βασιλέων
Δοτ.	τῷ	βασιλεῖ	τοῖς	βασιλεῦσι(ν)
Αιτ.	τὸν	βασιλέα	τούς	βασιλέας
Κλητ.	(ῶ)	βασιλεῦ	(ῶ)	βασιεῖς

κακῶς: επίρρ. θετικού βαθμού του επιθ. *κακός, -ή, -όν*. Οι τρεις βαθμοί του επιρρήματος είναι: Θετικός: *κακῶς* – Συγκριτικός: *κάκιον/χεῖρον* – Υπερθετικός: *χείριστα*.

ἐποίουν: γ' πληθ. οριστ. παρατ., ενεργ. φ. του ρ. *ποιέω -ῶ* (= κάνω)· *κακῶς ποιῶ τὴν γῆν* = λεηλατώ.

Αρχικοί χρόνοι: ποιῶ, ἐποίουν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποίηκιν.

Ομόρριζα στη ν.ε.: ποίημα, ποίηση, ποιητής, ποιητικός, παραποίηση, μεταποίηση, περιποίηση, εκποίηση, προσποίηση, προσποιητός, χειροποίητος κ.ά.

ἐπέπλεον: γ' πληθ. οριστ. παρατ., ενεργ. φ. του ρ. *ἐπιπλέω* < ἐπί + πλέω (πλέω εναντίον κάποιου).

Αρχικοί χρόνοι: ἐπιπλέω, ἐπέπλεον, ἐπιπλεύσομαι/ἐπιπλευσοῦμαι, ἐπέπλευσα, ἐπιπέπλευκα, ἐπεπεπλεύκειν.

Ομόρριζα στη ν.ε.: πλοίο, πλους, διάπλους, παράπλους, πλεύση, πλωτός, πλοηγός, πλοίαρχος, πλοιοκτήτης, ναυσιπλοῖα κ.ά.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ρήματα σε -έω με θέμα μονοσύλλαβο συναρπάζονται μόνο όταν μετά τον χαρακτηριστήρα -ε- ακολουθεί άλλο -ε- ή -ει-. Τέτοια ρήματα εκτός από το *πλέω* είναι τα: *θέω* (= τρέχω), *νέω* (= πλέω), *πνέω, ρέω, χέω* (= χύνω), *δέομαι* (= έχω ανάγκη, παρακαλώ) κ.ά.

Παράδειγμα κλίσης

Ενεστώτας				Παρατατικός
Οριστ.	Υποτ.	Ενκτ.	Προστ.	
πλέω	πλέω	πλέοιμι	–	ἔπλεον
πλείς	πλήης	πλέοις	πλεῖ	ἔπλεις
πλεῖ	πλήη	πλέοι	πλείτω	ἔπλει
πλέομεν	πλέομεν	πλέοιμεν	–	ἐπλέομεν
πλεῖτε	πλήητε	πλέοιτε	πλεῖτε	ἐπλεῖτε
πλέουσι(ν)	πλέωσι(ν)	πλέοιεν	πλεόντων ή πλείτωσαν	ἔπλεον
Απαρέμφ.: πλεῖν		Μετοχή: πλέων, πλέουσα, πλέον		

παρεσκευάζοντο: γ' πληθ. οριστ. παρατ., μέσης φ. του ρ. *παρασκευάζομαι* (= ετοιμάζομαι, προετοιμάζομαι). Είναι παρασύνθετο, καθώς παράγεται από το ουσιαστικό *παρασκευή* < *παρά* + *σκευή* (< *σκεῦος*).

Αρχικοί χρόνοι: *παρασκευάζομαι*, *παρεσκευαζόμην*, *παρασκευάσομαι*, *παρασκευασθήσομαι* (παθ. μέλλ.), *παρεσκευασάμην*, *παρεσκευάσθην* (παθ. αόρ.), *παρεσκεύασμαι*, *παρεσκευάσμην*.

Ομόρριζα στη ν.ε.: *παρασκευαστής*, *παρασκευαστικός*, *παρασκευάσμα*, *σκεύος*, *συσκευασία*, *ανασκευάζω*, *κατασκευάζω*, *κατασκευή*, *αποσκευή*, *επισκευάζω*, *επισκευή* κ.ά.

ναυμαχίαν: αιτ. εν., γέν. θηλ. του ουσ. α' κλίσης ή *ναυμαχία*, τῆς ναυμαχίας.

στρατηγούς: αιτ. πληθ., γέν. αρσ. του ουσ. δ' κλίσης ὁ *στρατηγός*, τοῦ στρατηγοῦ.

τοῖς ὑπάρχουσι: μτχ. ενεστ., γέν. αρσ., πτώσ. δοτ. πληθ., ενεργ. φ. του ρ. *ὑπάρχω* < *ὑπό* + *ἄρχω*.

Αρχικοί χρόνοι: *ὑπάρχω*, *ὑπῆρχον*, *ὑπάρξω*, *ὑπῆρξα*, *ὑπῆρχα*.

Ομόρριζα στη ν.ε.: *ὑπαρξη*, *υπαρκτός*, *υπαρκτικός*, *ἀνύπαρκτος*, *αρχή*, *απαρχή*, *αρχαίος*, *αρχεῖο*, *αρχικός*, *ναύαρχος*, *ὑπαρχος*, *γυμνασιάρχης*, *ἀρχοντας*, *ἀναρχος*, *αναρχία*, *ἐναρξη*, *εναρκτήριος*, *αρχιτέκτονας*, *αρχιφύλακας* κ.ά.

προσείλοντο: γ' πληθ. οριστ. αορ. δ', μέσης φ. του ρ. *προσαιρέομαι* -οῦμαι < *πρός* + *αἶροῦμαι* (= *εκλέγω* *επιπλέον*).

Αρχικοί χρόνοι: *προσαιροῦμαι*, *προσηρούμην*, *προσαιρήσομαι*, *προσαιρεθήσομαι* (παθ. μέλλ.), *προσειλόμην* (αόρ. δ'), *προσηρέθην* (παθ. αόρ.), *προσήρημαι*, *προσηρήμην*.

Ομόρριζα στη ν.ε.: αίρεση, αναίρεση, αφαίρεση, διαίρεση, καθαίρεση, προαίρεση, συναίρεση, διαιρέτης, αιρετός, αναφαίρετος, αυθαίρετος, εξαιρετός, αιρετικός, αφηρημάδα, αρχαιρεσία κ.ά.

Τυδέα: αιτ. εν., γέν. αρσ. του ουσ. γ' κλίσης ὁ Τυδεύς, τοῦ Τυδέως. Κλίνεται όπως ὁ βασιλεὺς (βλ. πιο πάνω).

ἐκπλεῖ: γ' εν. οριστ. ενεστ., ενεργ. φ. του ρ. ἐκπλέω (= αποπλέω, αναχωρώ). Για αρχικούς χρόνους και ομόρριζα βλ. πιο πάνω το ἐπέπλεον.

τῶν πλοίων: γεν. πληθ., γέν. ουδ. του ουσ. β' κλίσης τὸ πλοῖον, τοῦ πλοίου.

τὸν ἔκπλου: αιτ. εν., γέν. αρσ. του συνηρημένου ουσ. β' κλίσης ὁ ἔκπλους, τοῦ ἔκπλου (= η αναχώρηση).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ουσιαστικά της β' κλίσης που πριν από τον χαρακτήρα ο έχουν άλλο ο ή ε συναίρουνται σε όλες τις πτώσεις. Αυτά τα ουσιαστικά λέγονται **δευτερόκλιτα συνηρημένα ουσιαστικά**, π.χ. ἔκπλοος → ἔκπλους, πλόος → πλοῖς, ὄστέον → ὄστοῦν.

Παράδειγμα κλίσης

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	ὁ	ἔκπλους	ὁ	πλοῦς	οἱ	ἔκπλοι	οἱ	πλοῖ
Γεν.	τοῦ	ἔκπλου	τοῦ	πλοῦ	τῶν	ἔκπλων	τῶν	πλῶν
Δοτ.	τῷ	ἔκπλω	τῷ	πλῷ	τοῖς	ἔκπλοις	τοῖς	πλοῖς
Αιτ.	τὸν	ἔκπλου	τὸν	πλοῦν	τούς	ἔκπλους	τούς	πλοῦς
Κλητ.	(ὦ)	ἔκπλου	(ὦ)	πλοῦ	(ὦ)	ἔκπλοι	(ὦ)	πλοῖ

– Κατά το ἔκπλους κλίνονται τα: ὁ ἀπόπλους, ὁ περίπλους, ὁ ἔκρως (= εκροή), ὁ χειμάρρως, ἡ πρόχως (= λαγήνι) κ.ά.

– Κατά το πλοῦς κλίνονται τα: ὁ θροῦς (= θόρυβος), ὁ νοῦς, ὁ πνοῦς, ὁ ῥοῦς, ὁ χοῦς (= χόμα) κ.ά.

τὰς ἀφεστηκνίας: μηχ. παρακ., γέν. θηλ., πτώσ. αιτ. πληθ., του ρ. ἀφίσταμαι < ἀπὸ + ἴσταμαι· ἀφίσταμαί τινος = αποστατώ από κάποιον.

Αρχικοί χρόνοι: ἀφίσταμαι, ἀφιστάμην, ἀποστήσομαι, ἀποσταθήσομαι (παθ. μέλλ.), ἀπεστησάμην, ἀπέστην (αόρ. β'), ἀπεστάθην (παθ. αόρ.), ἀφέστηκα, ἀφεστήκειν/ ἀφειστήκειν.

Ομόρριζα στη ν.ε.: στάση, ανάσταση, κατάσταση, διάσταση, παράσταση, μετάσταση, αντίσταση, περίσταση, απόσταση, υπόσταση, σύσταση, έκσταση, επανάσταση, αντικατάσταση, στήλη, στύλος, στηλιτεύω, στήθος, στάθμη, σταυρός,

διάστημα, ανάστημα, κατάσταση, απόστημα, επιστάτης, αποστάτης, επαναστάτης, ιστός, σταθερός, ανάστατος, ακατάστατος, σταθμός, στατικός, αναντικατάστατος, ασταθής, στασίδι, εικονοστάσι κ.ά.

αὐτῶν: γεν. πληθ., γέν. αρσ. της επαναληπτικής αντωνυμίας αὐτός, -ή, -ό· αὐτῶν = Ἀθηναίων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η αντωνυμία αὐτός, -ή, -ό είναι **οριστική** ή **επαναληπτική**. **Οριστική** είναι (σε όλες τις πτώσεις) όταν χρησιμοποιείται για να ορίσει κάτι, δηλαδή να το ξεχωρίσει από τα άλλα, π.χ. *τὴν στρατείαν αὐτὸς* (= αὐτός ο ίδιος και όχι άλλος) *Ξέρξης ἤγαγε*.

Επαναληπτική είναι μόνο στις πλάγιες πτώσεις, όταν χρησιμεύει για να επαναλάβει κάτι για το οποίο έγινε λόγος προωτέρα (ουσιαστικά χρησιμοποιείται αντί της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου), π.χ. *βασιλεὺς και οἱ μετ' αὐτοῦ* (= τοῦ βασιλέως).

- Η αντωνυμία αὐτός, -ή, -ό κλίνεται σαν τρικατάληκτο επίθετο της β' κλίσης αλλά χωρίς το τελικό -ν στο ουδέτερο του ενικού.
- Η αντωνυμία αὐτός, -ή, -ό όταν εκφέρεται μαζί με το άρθρο σημαίνει ταυτότητα: ὁ αὐτὸς = ο ἴδιος.

πόλεις: αιτ. πληθ., γέν. θηλ. του ουσ. γ' κλίσης ἡ πόλις, τῆς πόλεως. Κλίνεται ως εξής:

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ἡ πόλις	αἶ πόλεις
Γεν.	τῆς πόλεως	τῶν πόλεων
Δοτ.	τῇ πόλει	ταῖς πόλεσι(ν)
Αιτ.	τὴν πόλιν	τάς πόλεις
Κλητ.	(ῶ) πόλι	(ῶ) πόλεις

ἀνήγοντο: γ' πληθ. οριστ. παρατ., μέσης φ. του ρ. ἀνάγομαι < ἀνά + ἄγομαι (= βγαίνω από το λιμάνι στην ανοιχτή θάλασσα).

Αρχικοί χρόνοι: ἀνάγομαι, ἀνηγόμενη, ἀνάξομαι, ἀναχθήσομαι (παθ. μέλλ.), ἀνηγαγόμενη (αόρ. β'), ἀνήχθην (παθ. αόρ.), ἀνήγμαι, ἀνήγμην.

Ομόρριζα στη ν.ε.: αγωγή, διαγωγή, επαγωγή, παραγωγή, συναγωγή, απαγωγή, αγωγός, παιδαγωγός, αγωγή, αγώνας, αγωγήμος, άγημα, αγέλη, ακτίνα, άμαξα, άξονας, άξιος, παρείσακτος, λοχαγός, στρατηγός, χορηγός, ξεναγός, πλοηγός, σύναξη, υδραγωγείο, ανάγωγος, καταγώγιο κ.ά.

πελάγιοι: ονομ. πληθ., γέν. αρσ. του επιθ. β' κλίσης πελάγιος, -ία, -ιον και ὁ, ἡ πελάγιος, τὸ πελάγιον (= αὐτὸς που βρίσκεται στο πέλαγος, στα ανοιχτά).

πολεμία: ονομ. εν., γέν. θηλ. του επιθ. 6' κλίσης *πολέμιος, -ία, -ιον* και *ὁ, ἡ πολέμιος, τὸ πολέμιον* (= εχθρικός).

αὐτοῖς (= Ἀθηναίοις): δοτ. πληθ., γέν. αρσ. της επαναληπτικής αντωνυμίας *αὐτός, -ή, -ό*.

ἦν: γ' εν. οριστ. παρατ. του ρ. *εἰμί*.

Αρχικοί χρόνοι: εἰμί, ἦ/ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην (αόρ. 6'), γέγονα, ἐγεγόνειν.

Ομόρριζα στη ν.ε.: οὐσία, απουσία, ἐξουσία, παρουσία, ὄντως, ετυμολογία, ουσιαστικός, ουσιώδης κ.ά.

παρέπλει: γ' εν. οριστ. παρατ., ενεργ. φ. του ρ. *παραπλέω* < *παρά* + *πλέω* (= πλέω κατά μήκος των ακτών). Για αρχικούς χρόνους και ομόρριζα βλ. πιο πάνω το *ἐπέπλεον*.

σύμμαχον: αιτ. εν., γέν. θηλ. του επιθ. 6' κλίσης *ὁ, ἡ σύμμαχος, τὸ σύμμαχον* (< *σύν* + *μάχη*).

οὔσαν: μτχ. ενεστ., γέν. θηλ., πτώσ. αιτ. εν. του ρ. *εἰμί*. Για αρχικούς χρόνους και ομόρριζα βλ. πιο πάνω το *ἦν*.

Η μετοχή και στα τρία γένη κλίνεται ως εξής:

Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	ὦν	οὔσα	ὄν	ὄντες	οὔσαι	ὄντα
Γεν.	ὄντος	οὔσης	ὄντος	ὄντων	οὔσων	ὄντων
Δοτ.	ὄντι	οὔση	ὄντι	οὔσι(ν)	οὔσαις	οὔσι(ν)
Αιτ.	ὄντα	οὔσαν	ὄν	ὄντας	οὔσας	ὄντα
Κλητ.	ὦν	οὔσα	ὄν	ὄντες	οὔσαι	ὄντα

οἱ ἄλλοι: ονομ. πληθ., γέν. αρσ. του επιθ. 6' κλίσης *ἄλλος, -η, -ο*. Εδώ χρησιμοποιείται ως αόριστη επιμεριστική αντωνυμία.

παρῆσαν: γ' πληθ. οριστ. παρατ. του ρ. *πάρεμι* < *παρά* + *εἰμί* (= εἶμαι κοντά, εἶμαι παρών//δοηθῶ, παραστέκομαι//έχω φτάσει σε κάποιον τόπο).

πεζή: επίρρ. (= με τα πόδια, από την ξηρά). Προέρχεται από το επίθετο *πεζός, -ή, -όν*.

ἦγείτο: γ' εν. οριστ. παρατ., μέσης φ. του ρ. *ἠγέομαι -οὔμαι* (= εἶμαι αρχηγός). Με αυτή τη σημασία το *ἠγοῦμαι* συντάσσεται με γεν.: *ἠγοῦμαί τινος*.

Αρχικοί χρόνοι: ἠγοῦμαι, ἠγούμην, ἠγήσομαι, ἠγηθήσομαι (παθ. μέλλ.), ἠγησάμην, ἠγήθην (παθ. αόρ.), ἠγήμαι.

Ομόρριζα στη ν.ε.: ηγεμόνας, ηγεμονία, εισηγητής, αφηγητής, καθηγητής, υφη-

γητής, ηγέτης, ηγεσία, ηγετικός, αφήγημα, διήγημα, αφήγηση, διήγηση, εισήγηση, εξήγηση, ηγούμενος κ.ά.

Θώραξ: ονομ. εν., γένους αρσ. του ουσ. γ' κλίσης ὁ *Θώραξ*, τοῦ *Θώρακος*.

προσβάλλω: μτχ. αορ. δ', γέν. αρσ., πτώσ. ονομ. πληθ., ενεργ. φ. του ρ. *προσβάλλω* (= επιτίθεμαι). Παίρνει αντικείμενο σε πτώση δοτική: *προσβάλλω τινί*.

Αρχικοί χρόνοι: προσβάλλω, προσέβαλλον, προσβαλῶ, προσέβαλον (αόρ. δ'), προσδέβληκα, προσεδεβλήκειν.

Ομόρριζα στη ν.ε.: δέλος, δόλος, απόδλητος, ανυπέρδλητος, διάβολος, περίδολος, δισκοδόλος, εμβόλιο, εμβόλιμος, αναβολή, αποβολή, διαβολή, εμβολή, δολίδα, αναβολέας, βλήμα, έμβλημα, μεταβλητός, διαβλητός, αμετάβλητος, αναβλητικός, υποβλητικός, αδιάβλητος, υποβολέας κ.ά.

τῆ πόλι: δοτ. εν., γέν. θηλ. του ουσ. γ' κλίσης ἡ *πόλις*, τῆς *πόλεως*. Για την κλίση του ουσ. βλ. πιο πάνω το *πόλις*.

αίροῦμαι: γ' πληθ. οριστ. ενεστ., ενεργ. φ. του ρ. *αίρω* -ῶ. Το ρ. *αίρω* - *αίροῦμαι* έχει τις εξής σημασίες:

- *αίρω*: συλλαμβάνω (για έμφυχα), κυριεύω (για άφυχα).
- *αίροῦμαι* (ως μέσο): εκλέγω, προτιμώ.
- *αίροῦμαι* (ως παθ.): εκλέγομαι, προτιμώμαι.

Ως παθητικό του *αίρω* λαμβάνεται το *άλίσκομαι* (= κυριεύομαι) και όχι το *αίροῦμαι*.

Αρχικοί χρόνοι: *αίρω*, ἤρουν, *αίρήσω*, εἶλον (αόρ. δ'), ἤρηκα, ἤρήκειν.

Για ομόρριζα βλ. πιο πάνω το *προσείλοντο*.

κράτος: αιτ. εν., γέν. ουδ. του ουσ. γ' κλίσης τὸ *κράτος*, τοῦ *κράτους* (= ισχύς, δύναμη). Κλίνεται ως εξής:

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	τὸ κράτος	τὰ κράτη
Γεν.	τοῦ κράτους	τῶν κρατῶν
Δοτ.	τῷ κράτει	τοῖς κράτεσι(ν)
Αιτ.	τὸ κράτος	τὰ κράτη
Κλητ.	(ῶ) κράτος	(ῶ) κράτη

διήρπασαν: γ' πληθ. οριστ. αορ., ενεργ. φ. του ρ. *διαρπάζω* < *διά* + *άρπάζω*.

Αρχικοί χρόνοι: *διαρπάζω*, *διήρπαζον*, *διαρπάσω*/*διαρπάσομαι*, *διήρπασα*, *διήρπακα*, *διήρπάκειν*.

Ομόρριζα στη ν.ε.: αρπαγή, αρπακτικός, ανάρπαστος, αρπάγη (= γάντζος), άρπαγμα, συναρπάζω, συναρπαστικός κ.ά.

οί στρατιῶται: ονομ. πληθ., γέν. αρσ. του ουσ. α' κλίσης ὁ στρατιώτης, τοῦ στρατιώτου.

πλουσίαν: αιτ. εν., γέν. θηλ. του επιθ. β' κλίσης πλούσιος, -ία, -ιον.

οἴνου: γεν. εν., γέν. αρσ. του ουσ. β' κλίσης ὁ οἶνος, τοῦ οἴνου.

σίτου: γεν. εν., γέν. αρσ. του ανώμαλου κατά το γένος ουσ. β' κλίσης ὁ σῖτος, τοῦ σίτου.

Ανώμαλα κατά το γένος λέγονται τα ουσιαστικά που στον πληθυντικό έχουν διαφορετικό γένος απ' ὅ,τι στον ενικό ή εκτός από το βασικό γένος έχουν συγχρόνως και ένα άλλο. Το ουσιαστικό ὁ σῖτος έχει πληθυντικό τὰ σῖτα.

τῶν ἐπιτηδείων: γεν. πληθ., γέν. ουδ. του ουσιαστικοποιημένου επιθ. τὰ ἐπιτήδεια. Χρησιμοποιείται μόνο στον πληθυντικό και προέρχεται από το επίθετο ἐπιτήδειος, -α, -ον (= κατάλληλος, ωφέλιμος, αναγκαίος).

ἄλλων: γεν. πληθ., γέν. ουδ. του επιθ. β' κλίσης ἄλλος, -η, -ο.

πλήρη: αιτ. εν., γέν. θηλ. του επιθ. γ' κλίσης ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες. Το επίθετο (που ανήκει στα σιγμόληκτα δικατάληκτα επίθετα γ' κλίσης) κλίνεται ως εξής:

Ενικός αριθμός				
Ον.	ὁ	ἡ	πλήρης	τὸ πλήρες
Γεν.	τοῦ	τῆς	πλήρους	τοῦ πλήρους
Δοτ.	τῶ	τῇ	πλήρει	τῶ πλήρει
Αιτ.	τόν	τήν	πλήρη	τὸ πλήρες
Κλητ.	(ὦ)		πλήρες	(ὦ) πλήρες
Πληθυντικός αριθμός				
Ον.	οἱ	αἱ	πλήρεις	τὰ πλήρη
Γεν.	τῶν		πλήρων	τῶν πλήρων
Δοτ.	τοῖς	ταῖς	πλήρεσι(ν)	τοῖς πλήρεσι(ν)
Αιτ.	τούς	τάς	πλήρεις	τὰ πλήρη
Κλητ.	(ὦ)		πλήρεις	(ὦ) πλήρη

τὰ ἐλεύθερα: αιτ. πληθ., γέν. ουδ. του επιθ. β' κλίσης ἐλεύθερος, -α, -ον και ὁ, ἡ ἐλεύθερος, τὸ ἐλεύθερον.

σώματα: αιτ. πληθ., γέν. ουδ. του ουσ. γ' κλίσης τὸ σῶμα, τοῦ σώματος (= [εδῶ] άνθρωπος). Το ουσιαστικό (που ανήκει στα οδοντικόληκτα ουδέτερα ακατάληκτα μονόθεμα σε -α) κλίνεται ως εξής:

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματα
Γεν.	τοῦ	σώματος	τῶν	σωμάτων
Δοτ.	τῷ	σώματι	τοῖς	σώμασι(ν)
Αιτ.	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματα
Κλητ.	(ῶ)	σῶμα	(ῶ)	σώματα

πάντα: αιτ. πληθ., γέν. ουδ. του επιθ. γ' κλίσης πᾶς, πᾶσα, πᾶν (= ὅλος, καθέννας). Το επίθετο (που ανήκει στα αφωνόληκτα τρικατάληκτα επίθετα γ' κλίσης) κλίνεται και στα τρία γένη ως εξής:

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντες	πᾶσαι	πάντα
Γεν.	παντός	πάσης	παντός	πάντων	πασῶν	πάντων
Δοτ.	παντὶ	πάσῃ	παντὶ	πᾶσι(ν)	πάσαις	πᾶσι(ν)
Αιτ.	πάντα	πᾶσαν	πᾶν	πάντας	πάσας	πάντα
Κλητ.	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντες	πᾶσαι	πάντα

ἀφήκει: γ' εν. οριστ. αορ. β', ενεργ. φ. του ρ. ἀφίημι < ἀπό + ἴημι (= αφήνω, ελευθερώνω).

Αρχικοί χρόνοι: ἀφίημι, ἀφίην, ἀφήσω, ἀφήκα (αόρ. β'), ἀφεῖκα.

Ομόρριζα στη ν.ε.: άνεση, άνετος, άφεση, έφεση, σύννεση, εφέτης, εφετείο, χειραφετώ, χειραφέτηση, κάθετος, εγκάθετος, συνετός, ένεση, καθετήρας, αφετηρία, δίεση, ύφεση κ.ά.

Χρονικές αντικαταστάσεις

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
ὀρμώμενοι	–	ὀρμησόμενοι, ὀρμηθησόμενοι	ὀρμησάμενοι, ὀρμηθέντες	ὠρμημένοι	–
ποιοῦσι(ν)	ἐποίουν	ποιήσουσι(ν)	ἐποίησαν	πεποιήκασι(ν)	ἐπεποιήκασαν
ἐπιπλέουσι(ν)	ἐπέπλεον	ἐπιπλεύσονται/ ἐπιπλευσοῦνται	ἐπέπλευσαν	ἐπιπεπλεύκασι(ν)	ἐπεπεπλεύκασαν
παρασκευ- άζονται (τοῖς)	παρεσκευ- άζοντο	παρασκευάσονται, παρασκευασθήσονται	παρεσκευάσαντο, παρεσκευάσθησαν	παρεσκευα- σμένοι εἰσὶ(ν)	παρεσκευα- σμένοι ἦσαν
ὑπάρχουσι(ν)	–	ὑπάρξουσι(ν)	ὑπάρξασι(ν)	ὑπαρχοῖσι(ν)	–
προσαιροῦ- νται	προσηροῦντο	προσαιρήσονται, προσαιρεθήσονται	προσείλοντο , προσηρέθησαν	προσήρηνται	προσήρηντο
ἐκπλεῖ	ἐξέπλει	ἐκπλεύσεται/ ἐκπλευσεῖται	ἐξέπλευσε(ν)	ἐκπέπλευκε(ν)	ἐξεπεπλεύκει
ἀφισταμένας	–	ἀποστησομένας, ἀποσταθισομένας	ἀποστησαμένας, ἀποστάσας, ἀποσταθείσας	ἀφεστηκῆναις/ ἀφεστόσας	–
ἀνάγονται	ἀνήγοντο	ἀνάξονται, ἀναχθήσονται	ἀνηγάγοντο, ἀνήχθησαν	ἀνηγμένοι εἰσὶ(ν)	ἀνηγμένοι ἦσαν
ἐστί(ν)	ἦν	ἔσται	ἐγένετο	γέγονε(ν)	ἐγεγόνει
παραπλεῖ	παρέπλει	παραπλεύσεται/ παραπλευσεῖται	παρέπλευσε(ν)	παραπέπλευκε(ν)	παρεπεπλεύκει
οὔσαν	–	ἐσομένην	γενομένην	γεγονυῖαν	–
πάρεισι(ν)	παρήσαν	παρέσονται	παρεγένοντο	παραγεγόνασι(ν)	παρεγεγόνεσαν
ἠγείται	ἠγείτο	ἠγήσεται, ἠγηθήσεται	ἠγήσατο, ἠγήθη	ἠγηται	–
προσβάλ- λοντες	–	προσβαλοῦντες	προσβάλόντες	προσδεδίλ- κότες	–
αἰροῦσι(ν)	ἦρουν	αἰρήσουσι(ν)	εἶλον	ἦρήκασι(ν)	ἦρήκασαν
διαρπάζου- σι(ν)	διήρπαζον	διαρπάσουσι(ν)/ διαρπάσονται	διήρπασαν	διηρπάκασι(ν)	διηρπάκασαν
ἀφίησι	ἀφίει	ἀφήσει	ἀφήκε	ἀφεῖκε	–

Εγκλιτικές αντικαταστάσεις και ονομαστικοί τύποι

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
προσείλοντο	προσέλωνται	προσέλονται	προσελέσθων /-έσθωσαν	προσελέσθαι	προσελόμενος, -η, -ον
ἐκπλεῖ	ἐκπλέη	ἐκπλέοι	ἐκπλείτω	ἐκπλεῖν	ἐκπλέων, -ουσα, -ον
αἰροῦσι	αἰρῶσι	αἰροῖεν	αἰρούντων/ -εῖτωσαν	αἰρεῖν	αἰρῶν, -οῦσα, -οῦν
διήρπασαν	διαρπάσω- σι(ν)	διαρπάσαιεν /-ειαν	διαρπασάντων /-άτωσαν	διαρπάσαι	διαρπάσας, -ασα, -αν
ἄφηκε	ἄφῃ	ἄφείη	ἄφέτω	ἄφείναι	ἄφείς, -εῖσα, -έν

Συντακτική ανάλυση

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποιοῦν: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

κακῶς ἐποιοῦν: ρήμα, **οἱ Ἀθηναῖοι:** υποκ. του *κακῶς ἐποιοῦν*, **τὴν (γῆν):** αντικ.

του *κακῶς ἐποιοῦν*, **βασιλέως:** γεν. κτητική στο *γῆν*, **τὴν βασιλέως:** επιθ. προσδ. στο *γῆν*, **ὀρμώμενοι:** τροπική μτχ., συνημμένη στο υποκ. του ρ. *κακῶς ἐποιοῦν*, το *οἱ Ἀθηναῖοι*, **ἐκ τῆς Σάμου:** εμπρόθ. προσδ. της κίνησης από τόπο.

Ὡς επιθετικός προσδιορισμός λογίζεται και οτιδήποτε βρίσκεται ανάμεσα σ' ένα άρθρο και το ουσιαστικό που αυτό συνοδεύει, π.χ. **τὴν πλησίον χώραν, τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα.**

καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

ἐπέπλεον: ρήμα, **οἱ Ἀθηναῖοι:** ενν. ως υποκ. του *ἐπέπλεον*, **ἐπὶ τὴν Χίον – (ἐπὶ) τὴν Ἔφεσον:** εμπρόθ. προσδ. της εχθρικής κατεύθυνσης.

καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

παρεσκευάζοντο: ρήμα, **οἱ Ἀθηναῖοι:** ενν. ως υποκ. του *παρεσκευάζοντο*, **πρὸς ναυμαχίαν:** εμπρόθ. προσδ. του σκοπού.

καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον:

κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

προσείλοντο: ρήμα, **οἱ Ἀθηναῖοι:** ενν. ως υποκ.

Ορισμένα ρήματα συντάσσονται με δύο αιτιατικές από τις οποίες η μία είναι αντικείμενο και η άλλη κατηγορούμενο του αντι-

του *προσείλοντο*, **Μένανδρον – Τυδέα – Κηφισόδοτον**: αντικ. του *προσείλοντο*, **στρατηγούς**: κατηγορ. στα αντικ. του ρ. *προσείλοντο*, τα *Μένανδρον – Τυδέα – Κηφισόδοτον*, **πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι** (ενν. **στρατηγοῖς**): εμπρόθ. προσδ. της προσθήκης.

κειμένου. Τέτοια ρήματα είναι τα *ονομάζω*, *λέγω*, *καλῶ*, *δοκῶ*, *νομίζω*, *κρίνω*, *ἠγοῦμαι*, *φαίνομαι*, *αἰροῦμαι*, *ποιῶ*, *τίθημι*, *ἀποδείκνυμι*, *λαμβάνω*, *ἔχω*, *παρέχω*, *δίδωμι* κ.ά με παρόμοια σημασία.

Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

ἐκπλεῖ: ρήμα, **Λύσανδρος**: υποκ. του *ἐκπλεῖ*, **ἐκ τῆς Ῥόδου**: εμπρόθ. προσδ. της κίνησης από τόπο, **παρὰ τὴν Ἰωνίαν**: εμπρόθ. προσδ. της κίνησης σε τόπο (πλησίον), **πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον**: εμπρόθ. προσδ. της κίνησης σε τόπο (κατεύθυνση), **πρὸς τὸν ἔκπλουν**: εμπρόθ. προσδ. του σκοπού, **τῶν πλοίων**: γεν. υποκειμενική στο *τὸν ἔκπλουν*, **ἐπὶ τὰς πόλεις**: εμπρόθ. προσδ. της εχθρικής διάθεσης, **τὰς ἀφεστηκυίας**: επιθετική μτχ. ως επιθ. προσδ. στο *πόλεις*, **αὐτῶν**: αντικ. στη μτχ. *ἀφεστηκυίας*.

Ἄνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

ἀνήγοντο: ρήμα, **οἱ Ἀθηναῖοι**: υποκ. του *ἀνήγοντο*, **ἐκ τῆς Χίου**: εμπρόθ. προσδ. της κίνησης από τόπο, **πελάγιοι**: επιρρ. κατηγορ. του τόπου στο *ἀνήγοντο*.

Επιρρηματικό λέγεται το **κατηγορούμενο** που έχει επιρρηματική σημασία και συνδέεται με το υποκείμενο μ' ένα ρήμα το οποίο συνήθως σημαίνει κίνηση ή σκόπιμη ενέργεια. Το επιρρηματικό κατηγορούμενο δηλώνει τις επιρρηματικές σχέσεις του **τρόπου**, του **χρόνου**, του **τόπου**, του **σκοπού** και της **τάξης/σειράς** και μεταφράζεται με επιρρηματική έκφραση, επιρρηματική πρόταση ή αντίστοιχο νεοελληνικό επίθετο.

ἢ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

ἦν: ρήμα, **ἢ Ἀσία**: υποκ. του *ἦν*, **πολεμία**: κατηγορ. στο υποκ. *ἢ Ἀσία*, **αὐτοῖς**: δοτ. αντικειμενική στο *πολεμία*.

Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

παρέπλει: ρήμα, **Λύσανδρος**: υποκ. του *παρέπλει*, **ἐξ Ἀβύδου**: εμπρόθ. προσδ. της κίνησης από τόπο, **εἰς Λάμψακον**: εμπρόθ. προσδ. της κίνησης σε τόπο, **οὔσαν**: επιθετική μτχ. με υποκ. το *Λάμψακον*, **σύμμαχον**: κατηγορ. στο υποκ. της μτχ. *οὔσαν*, το *Λάμψακον*, **Ἀθηναίων**: γεν. κτητική στο *σύμμαχον*.

καὶ οἱ Ἄβυθνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρήσαν πεζῆ: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

παρήσαν: ρήμα, **οἱ Ἄβυθνοὶ – οἱ ἄλλοι:** υποκ. του *παρήσαν*, **πεζῆ:** επιρρ. προσδ. του τρόπου (δοτικοφανές επίρρ. του τρόπου).

ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

ἡγεῖτο: ρήμα, **Θώραξ:** υποκ. στο *ἡγεῖτο*, **αὐτῶν:** ενν. ως αντικ. του *ἡγεῖτο*, **Λακεδαιμόνιος:** παράθεση στο *Θώραξ*.

Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

αἰροῦσι: ρήμα, **οὗτοι:** ενν. ως υποκ. του *αἰροῦσι*, **τὴν πόλιν:** ενν. ως αντικ. του *αἰροῦσι*, **κατὰ κράτος:** εμπρόθ. προσδ. του τρόπου, **προσβαλόντες:** χρονική μτχ., συνημμένη στο υποκ. του ρ. *αἰροῦσι*, το *οὗτοι*, **τῇ πόλει:** αντικ. της μτχ. *προσβαλόντες*.

καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὓσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

διήρπασαν: ρήμα, **οἱ στρατιῶται:** υποκ. του *διήρπασαν*, **τὴν πόλιν:** ενν. ως αντικ. του *διήρπασαν*, **οὓσαν:** επιθετική μτχ. με υποκ. το *τὴν πόλιν*, **πλουσίαν – πλήρη:** κατηγορ. στο υποκ. της μτχ. *οὓσαν*, το *τὴν πόλιν*, **οἴνου – σίτου – ἐπιτηδείων:** γεν. αντικειμενικές στο *πλήρη*, **τῶν ἄλλων:** επιθ. προσδ. στο *ἐπιτηδείων*.

τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφήκε Λύσανδρος: κύρια πρόταση κρίσεως· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

ἀφήκε: ρήμα, **Λύσανδρος:** υποκ. του *ἀφήκε*, **σώματα:** αντικ. του *ἀφήκε*, **τὰ ἐλεύθερα:** επιθ. προσδ. στο *σώματα*, **πάντα:** κατηγορ. προσδ. στο *τὰ ἐλεύθερα σώματα*.

Πραγματολογικά σχόλια

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι: Η Σάμος αποτελούσε πιστό σύμμαχο των Αθηναίων και δάση για τις εξορμήσεις του αθηναϊκού στόλου.

καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἐφεσον ἐπέπλεον: Η Χίος και η Ἐφεσος ήταν σύμμαχοι των Σπαρτιατών και λειτουργούσαν ως βάσεις του στόλου τους.

καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο ... Κηφισόδοτον: Οι ήδη υπάρχοντες στρατηγοί ήταν ο Κόνων, ο Αδείμαντος και ο Φιλοκλής.

Λύσανδρος (περ. 455-395 π.Χ.): Σπαρτιάτης πολιτικός, στρατηγός και ναύαρχος. Το 408-407 π.Χ. στάλθηκε ως ναύαρχος του σπαρτιατικού στόλου στην Ιωνία. Εκεί ανέπτυξε στενές επαφές με τον σατράπη της Λυδίας Κύρο και κατάφερε να εξασφαλίσει σημαντική οικονομική βοήθεια από τους Πέρσες. Με τα χρήματα που συγκέντρωσε ναυπήγησε ισχυρό στόλο, με τον οποίο νίκησε τον αθηναϊκό στο Νότιο, κοντά στην Έφεσο, το 407 π.Χ. Μετά τη συντριβή του Σπαρτιάτη ναυάρχου Καλλικρατίδα το 406 π.Χ. στις Αργινούσες από τους Αθηναίους, ο Λύσανδρος στάλθηκε και πάλι στην Ιωνία με απαίτηση των συμμάχων. Επειδή όμως η σπαρτιατική νομοθεσία απαγόρευε στο ίδιο πρόσωπο να καταλάβει το αξίωμα του ναυάρχου δύο φορές, διορίστηκε ως *έπιστολεύς*, δηλαδή αντιναύαρχος, στο πλευρό του ναυάρχου Αράκου. Ο Λύσανδρος απέκλεισε τα στενά του Ελλησπόντου, κατέλαβε τη Λάμψακο και τελικά κατέστρεψε τον αθηναϊκό στόλο στους Αιγός ποταμούς το 405 π.Χ. Στη συνέχεια πολιορκήσε την Αθήνα και, αφού την κυρίεψε, επέδωσε στην πόλη το καθεστώς των Τριάκοντα τυράννων.

Ο Λύσανδρος διακρίθηκε για τις στρατηγικές του ικανότητες, τον δυναμικό και αποφασιστικό χαρακτήρα του και την προσήλωσή του στα πατροπαράδοτα έθιμα της πατρίδας του. Ήταν όμως και υπέρμετρα φιλόδοξος και άτομο χωρίς ηθικούς φραγμούς. Ο ίδιος πρέσβευε: «όπου δε φθάνει η λεοντή, εκεί πρέπει να προσράψουμε την αλωπεκή», δηλαδή όταν η ανδρεία δεν αρκεί για να επιτύχουμε τον στόχο μας, τότε πρέπει να καταφύγουμε στον δόλο.

Σκοτώθηκε σε μια μάχη κοντά στον Αλίαρτο το 395 π.Χ. κατά τη διάρκεια του Κορινθιακού πολέμου. Ο Λύσανδρος υπήρξε ο πρώτος Έλληνας που τιμήθηκε εν ζώη ως ήρωας.

ἔξ Ἄβυδου: Η Ἄβυδος ήταν πόλη της Μυσίας στην ασιατική ακτή του Ελλησπόντου και στο στενότερο σημείο του. Ο κολπίσκος της θεωρείται το καλύτερο φυσικό λιμάνι των Στενών. Το 480 π.Χ. ο Ξέρξης χρησιμοποίησε την Ἄβυδο ως αφετηρία της εκστρατείας του εναντίον της Ελλάδας. Οι περσικές δυνάμεις πέρασαν στην ευρωπαϊκή ακτή, αφού ο Ξέρξης έξευξε με γέφυρα από πλοία τον Ελλήσποντο. Αργότερα η Ἄβυδος έγινε μέλος της Αθηναϊκής συμμαχίας, αλλά αποσχίστηκε από αυτή το 411 π.Χ. και έγινε ναύσταθμος των Λακεδαιμονίων.

παρέπλει εἰς Λάμψακον: Η Λάμψακος ιδρύθηκε τον 6ο αι. π.Χ. στη Μ. Ασία από τους Φωκαείς. Ανέπτυξε έντονη εμπορική δραστηριότητα και φημιζόταν για τα κρασιά και τα νομίσματά της. Το 478-477 π.Χ. έγινε μέλος της Αθηναϊκής συμμαχίας. Το 405 π.Χ. την κατέλαβε ο Λύσανδρος και παρέμεινε υπό σπαρτιατική διοίκηση ως το 398 π.Χ.

Θώραξ Λακεδαιμόνιος: Σπαρτιάτης που συμμετείχε με τον Καλλικρατίδα στη διοίκηση των σπαρτιατικών δυνάμεων το 406 π.Χ. στον θαλάσσιο χώρο της Μυτιλήνης. Ήταν στενός συνεργάτης του Λύσανδρου και διορίστηκε απ' αυτόν αρμοστής στη Σάμο. Επειδή όμως δρέθηκε να κατέχει χρήματα, ανακλήθηκε και θανατώθηκε.

Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος: Η Λάμψακος δέχτηκε επίθεση από δύο μέτωπα: από τη θάλασσα με τον Λύσανδρο και από την ξηρά με τους Αβυδηνούς, αρχηγός των οποίων ήταν ο Θώραξ Λακεδαιμόνιος.

Ερμηνευτικά – Ιδεολογικά σχόλια

τὴν βασιλέως κακῶς ἐποιοῦν: Οι Αθηναίοι λεηλατούσαν τις ιωνικές πόλεις, οι οποίες ελέγχονταν από τους Πέρσες, επειδή η περσική πολιτική βοηθούσε σταθερά τους Σπαρτιάτες εναντίον της Αθήνας (πρβ. §18: *ἢ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν*). Ιδιαίτερα ο σατράπης της Λυδίας Κύρος πρόσφερε σημαντική οικονομική βοήθεια στους Σπαρτιάτες για τη συγκρότηση αξιόμαχου στόλου και την υλοποίηση του πολεμικού τους προγράμματος.

καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν: Με αναπτειρωμένο το ηθικό μετά τη νίκη στις Αργινούσες το 406 π.Χ. οι Αθηναίοι ετοιμάζονται για μια νέα σύγκρουση με τον αντίπαλο στόλο. Προσδοκία τους είναι ότι με μια νέα νίκη θα επιτύχουν την τελική επικράτησή τους εναντίον των Σπαρτιατών, δίνοντας έτσι ευνοϊκό γι' αυτούς τέλος στη μακροχρόνια διαμάχη τους με τη Σπάρτη.

Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου ... καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις: Ο Λύσανδρος φεύγει από τη Ρόδο και παραπλέοντας τα παράλια της Ιωνίας φθάνει στον Ελλήσποντο. Με την κίνησή του αυτή θέλει να εκπληρώσει δύο στόχους: α. να εμποδίσει την έξοδο από τα Στενά των εμπορικών πλοίων που μετέφεραν σιτηρά στην πολιορκημένη Αθήνα (κόβοντας τον ανεφοδιασμό τους σε τρόφιμα ασκεί μεγαλύτερη πίεση στους ήδη εξασθενημένους Αθηναίους), β. να επανακτήσει τις συμμαχικές πόλεις που είχαν αποσκιρτήσει από την Πελοποννησιακή συμμαχία.

Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων: Ο Λύσανδρος με τη βοήθεια των Αβυδηνών και του αρχηγού τους Θώρακα Λακεδαιμόνιου καταλαμβάνει τη Λάμψακο και τη λεηλατεί. Η κίνησή του αυτή έχει ιδιαίτερη στρατηγική σημασία, διότι: α. εξασφαλίζει άφθονα τρόφιμα για τον στρατό του, καθώς η Λάμψακος ήταν μια πόλη πλούσια σε σιτηρά, κρασί και άλ-

λα αγαθά, και λύνει έτσι ένα σημαντικό πρόβλημα που θα δυσχέραινε την υλοποίηση των πολεμικών του στόχων, β. αφαιρεί από τους Αθηναίους έναν ακόμα σύμμαχο και ισχυροποιεί ακόμη περισσότερο τη θέση του στην περιοχή.

και διήρπασαν οί στρατιώται: Η αρπαγή και η λεηλασία ήταν οι βασικοί τρόποι με τους οποίους τα εκστρατευτικά σώματα στην αρχαιότητα εξασφάλιζαν τη συντήρησή τους, καθώς δεν είχαν τότε «σώμα εφοδιασμού». Ένας άλλος τρόπος ήταν να αγοράζει κάθε στρατιώτης τα τρόφιμά του από την τοπική αγορά, τακτική που εφάρμοζαν οι Αθηναίοι στη βόρεια ακτή του Ελλησπόντου. Ο τρόπος επισιτισμού των αντιπάλων ήταν πάντως καθοριστικός για τις εξελίξεις.

Ο Ξενοφώντας ως αφηγητής (στοιχεία τεχνικής)

Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει στο κείμενο τις ενέργειες των Αθηναίων και των Σπαρτιατών στα παραλία της Ιωνίας πριν από την τελική τους αναμέτρηση στους Αιγός ποταμούς. Η αφήγησή του χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ζωντάνια και ακρίβεια, καθώς επιδιώκει να αποκτήσει ο αναγνώστης σαφή αντίληψη του χώρου στον οποίο κινούνται οι δύο αντίπαλοι και των στόχων που θέλουν να υλοποιήσουν, αλλά και να κατανοήσει ποιοι παράγοντες καθόρισαν την ήττα της Αθήνας και την οριστική επικράτηση της Σπάρτης.

Η ζωντάνια στην αφήγηση επιτυγχάνεται κυρίως με τους εξής τρόπους:

α. **Εκτεταμένη χρήση των προθέσεων:** Στο κείμενο κυριαρχούν οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί (π.χ. *ἐκ τῆς Σάμου, ἐπὶ τὴν Χίον κ.ά.*) και τα σύνθετα με προθέσεις ρήματα (π.χ. *ἐπέπλεον, προσείλοντο, ἐκπλεῖ κ.ά.*) που δηλώνουν κυρίως τόπο (κίνηση από τόπο, κίνηση σε τόπο, εχθρική κατεύθυνση) και σκοπό και διασαφηνίζουν τα πλαίσια δράσης των αντιπάλων και τις προθέσεις τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της χρήσης εμπρόθετων προσδιορισμών αποτελεί η πρόταση *Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου ... καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκνίας αὐτῶν πόλεις*: μέσα σε τρεις μόλις γραμμές οι κινήσεις του Λύσανδρου προσδιορίζονται ως προς την αφετηρία (*ἐκ τῆς Ῥόδου*), την πορεία (*παρὰ τὴν Ἰωνίαν*), την κατεύθυνση (*πρὸς τὸν Ἐλλήσποντον*) και τους σκοπούς (*πρὸς τὸν ἔκπλεον – ἐπὶ τὰς ἀφεστηκνίας αὐτῶν πόλεις*).

β. **Χρήση των συνδέσμων δὲ – καί:** Κάθε πρόταση συνδέεται με την προηγούμενή της με τον σύνδεσμο δὲ που έχει μεταβατική και όχι αντιθετική χρήση και παρουσιάζει κάθε φορά ένα νέο δῆμα στη συνέχεια του λόγου. Επίσης το πολυσύν-

δετο σχήμα με τη χρήση του συνδέσμου *καί* κάνει πιο ζωντανή την αφήγηση τονίζοντας με έμφαση τα λεγόμενα (π.χ. *Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ... καὶ ἐπὶ τὴν Χίον ... ἐπέπλεον καὶ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγούς ... προσείλοντο – καὶ οἶνον καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδεῖων πλήρης*).

- γ. **Εναλλαγή του χρόνου των ρημάτων:** Αρχικά οι κινήσεις των αντιπάλων δίνονται σε παρατατικό (π.χ. *ἔπλεον, παρεσκευάζοντο*), για να τονιστεί ξανά η διάρκεια και το εύρος τους, ενώ η κατάληψη της Λαμψάκου δίνεται σε ιστορικό ενεστώτα και αόριστο (π.χ. *αἰροῦσι, διήρπασαν*), προκειμένου να αποδοθεί με ιδιαίτερη ζωντάνια το γεγονός.

Ιστορικός ενεστώτας: Χρησιμοποιείται στις διηγήσεις γεγονότων του παρελθόντος και σε επιγραφές και ισοδυναμεί με αόριστο. Όταν χρησιμοποιείται για να προσδώσει ζωηρότητα και παραστατικότητα παρουσιάζοντας τα γεγονότα του παρελθόντος ως διαδραματιζόμενα στο παρόν, ονομάζεται **δραματικός ενεστώτας**.

☞ Στην ενότητα αυτή αντιστοιχούν οι ερωτήσεις 2-5 της σελ. 58 του σχολικού βιβλίου. Για τις απαντήσεις τους, βλέπε σελ. 130-131.

Συμπληρωματικές ασκήσεις*

1. Ποιες κινήσεις κάνουν οι δύο αντίπαλοι λίγο πριν από την τελική τους σύγκρουση στους Αιγός ποταμούς;
2. Με ποιο σχέδιο ο Λύσανδρος εισπλέει στον Ελλήσποντο;
3. Για ποιους λόγους ο Λύσανδρος κυριεύει τη Λάμψακο;
4. Να μεταφερθούν τα παρακάτω ουσιαστικά του κειμένου στην ίδια πτώση στον άλλο αριθμό.

βασιλέως	→		τάς πόλεις	→	
ναυμαχίαν	→		τῇ πόλει	→	
στρατηγούς	→		(κατὰ) κράτος	→	
τὸν ἔκπλον	→		οἱ στρατιῶται	→	

* Οι απαντήσεις στις Συμπληρωματικές ασκήσεις δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

5. τοῖς ὑπάρχουσι, τὰς ἀφεστηκίας, οὔσαν: Να αναγνωριστούν οι τύποι και να κλιθούν στο γένος και τον αριθμό που βρίσκονται.

6. Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας.

Ενικός αριθμός		
Ον.		
Γεν.	τῆς πλήρους χώρας	
Δοτ.		
Αιτ.		πᾶν σῶμα
Κλητ.		
Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	αἱ πλήρεις χώραι	
Γεν.		πάντων σωμάτων
Δοτ.		
Αιτ.		
Κλητ.		

7. ἐκπλεῖ, ἀνήγοντο, διήροπασαν: Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους τύπους.

Ενεστ.	Παρατ.	Μέλλ.	Αόρ.	Παρακ.	Υπερσ.

8. Στις παρακάτω προτάσεις του κειμένου να θρεΐτε τα κατηγορούμενα και να προσδιορίσετε το είδος τους καθώς και τον όρο στον οποίο αναφέρονται.

- καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον.
- Ἄνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι.
- ἢ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν.

9. Να αντιστοιχίσετε τους εμπρόθετους προσδιορισμούς της στήλης Α με τη σωστή αναγνώρισή τους που δίνεται στη στήλη Β.

A

- α. ἐκ τῆς Σάμου •
- β. ἐπὶ τὴν Χίον •
- γ. πρὸς ναυμαχίαν •
- δ. πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον •

B

- 1. εμπρόθ. προσδ. του σκοπού
- 2. εμπρόθ. προσδ. της κίνησης από τόπο
- 3. εμπρόθ. προσδ. της κίνησης σε τόπο
- 4. εμπρόθ. προσδ. της εχθρικής κατεύθυνσης

10. α. Να δώσετε την ερμηνεία των ρημάτων **ἐπιπλέω, ἐκπλέω, παραπλέω**.

β. Να βρείτε 5 ομόρριζες στη ν.ε. λέξεις του ρ. **πλέω**.

11. Να γράψετε τι σημαίνουν οι παρακάτω φράσεις.

κακῶς ποιῶ:

κατὰ κράτος:

ἐλεύθερα σώματα: